

DIE DORDTSE KERKORDE VAN 1619

DRS. J. J. P. MÜLLER

(a) KORT HISTORIESE AGTERGROND

Die geskiedenis van die Dordtse Kerkbode van 1619 kan teruggevoer word na Straatsburg waar Calvin, as verbanne predikant uit Geneve, predikant was van die Franse Vlugtelingemeente van September 1541. In Straatsburg het die hervorming van die kerk reeds in 1524 onder leiding van Martin Bucer (1491-1551) in alle erns begin. ¹⁾ Calvin wat aan die begin van sy arbeid gestaan het, het hier in Straatsburg kennis gemaak met die teologie en kerkordelike werk van Bucer en die hervorming in praktyk gesien. ²⁾ „Tiperend van Bucer se gemeentelike organisasie is die instelling van die vier Bybelse ampte nl. die lerende ouderling of wel die predikant, die leeraar of professor vir die opleiding van predikante, die regerende ouderling en die diaken. ³⁾ Bucer het hom ook steeds beywer vir die instelling van 'n sinodale vergadering om versplintering te voorkom en om alle kerklike probleme die hoof te bied. Naas hierdie organisasie het Bucer om orde in die gemeente te bring en te handhaaf en om die dwaalleer te bestry, die uitoefening van die tug sterk beklemtoon en die kerk self was verantwoordelik daarvoor. ⁴⁾ Calvin het wat hy in Straatsburg ontvang het self aan die hand van die Skrif beoordeel, sy eie stempel daarop afgedruk en later in Geneve met die „Ordonnances ecclesiastique” van 20 November 1541 in werking gestel. Hierdie kerkorde onderskei ook vier dienste nl. die van predikant, doktor, ouderling en diaken. Net soos in Straatsburg beklee die ouderling die sentrale plek in die regering van die kerk naas die predikant wat die Woord en sakramente bedien. Die dokter is verantwoordelik vir die onderrig in die skool en later vir die opleiding van predikante. Die ouderlinge behartig die opsig oor die leer en lewenswandel van die gemeente en besoek die gemeentelede by hulle huise. Die diakens beheer die kerklike fondse en versorg die armes en behoeftiges. Slegs die predikante en ouderlinge vorm die konsistorie of kerkraad. ⁵⁾

Die tug vind ook 'n regmatige plek in die kerkorde sodat die lewe van die gelowiges georden en in die regte bane gelei kan word. ⁶⁾ In die „Ordonnances ecclesiastiques” van 1541 en 1561

¹⁾ A. D. Pont, *Martin Bucer-1491-1551*, artikel in die Almanak van 1964, bl. 65

²⁾ A. D. Pont a.w., bl. 71.

³⁾ A. D. Pont a.w. bl. 67.

⁴⁾ A.D. Pont, a.w., bl. 69.

⁵⁾ W. F. Dankbaar, *Calvijn zijn weg en werk*, Nijkerk 1957, bl. 86-89.

⁶⁾ W. F. Dankbaar, a.w. bl. 95 vv.

het Calvyn die Bybelse siening van die kerk en die kerklike organisasie, soos hy dit verstaan het, in die praktyk tot uitdrukking gebring in soverre hy verantwoordelik was vir die inhoud daarvan.

In 1561 het Guido de Bres die *Confessio Belgica* opgestel, 'n omwerking van die *Confessio Gallicana* van 1559, waaraan weer Calvyn se ontwerp ten grondslag gelê het. ⁷⁾ Artikels 27-32 van hierdie belydenis handel oor die kerk, die dienste, en die kerklike orde of dissipline. Hierdie artikels is 'n samevatting van wat Calvyn in sy Institusie oor die sake sê. Die *Confessio Belgica* het heel gou inslag gevind en is as belydenisskrif van die kerk in Nederland aanvaar.

Toe omstandighede dit toegelaat het, het 'n aantal ampsdraers uit die Nederlandse Kerk en ander uit die buiteland te Wesel byeengekom in 1568 en is die organisasie van die hervormde kerk in Nederland ter hand geneem en die grondslag vir 'n toekomstige kerkorde is gelê. Dit kan aanvaar word dat daar in die vergadersaal te Wesel 'n uitgawe van die „*Ordonnances ecclesiastiques*” oopgelê het.⁸⁾ Die inleiding tot die Weselse *Acta* sê dan ook dat by die „. . . kerken, die op de beste wijze tot reformatie sijn gebracht,” advies ingewin is vir die grondbeginsels van die kerkinrigting. Die ooreenstemmende bewoording en formulering dui daarop dat die vadere te Wesel vir sover moontlik die „*Ordonnances ecclesiastiques*” van 1561 as model gebruik het met die opstel van 'n eie kerkorde. ⁹⁾

Die Geneefse kerkorde het 'n plaaslike karakter gedra en daarom moes daar ook vir die breë organisasie van die Kerk in Nederland die hand gereik word na die Franse Kerkorde, die „*Discipline ecclesiastique*” van 1559. Calvyn het ondubbelsinnig groot invloed uitgeoefen op die Franse Kerkorde al was dit nie deur dierekte bemoeing nie. Die presbiteriaal-sinodale vorm van kerkregering het hier werklikheid geword. Behalwe die konsistorie word daar nog voorsiening gemaak vir provinsiale sinodes en 'n jaarlikse nasionale sinode indien omstandighede dit toelaat.¹⁰⁾ Die klassikale indeling het uit die Paltz sy weg na die Nederlandse kerkordes gevind.

In 1565 is die „*Discipline ecclesiastique*” herskrywe en hierdie kerkorde het 'n sterk invloed gehad by die sinode te Emden in 1571,¹¹⁾ Die Weselse *Acta* gee ook duidelik blyke daarvan

⁷⁾ J. N. Bakhuizen van den Brink en J. Lindeboom, *Handboek der Kerkgeschiedenis*, Gravenhage 1946. Dl. II, bl. 180.

⁸⁾ Th. L. Haitjema, *Nederlands Hervormd Kerkrecht*, Nijkerk 1951, bl. 18

⁹⁾ Th. L. Haitjema, a.w. bl. 18.

¹¹⁾ Bakhuizen van den Brink en Lindeboom, a.w., bl. 183.

dat die Londense kerkorde van a Lasco as bron gebruik is gesien veral die plek wat aan die „bediening der profetie” gegee is.¹²⁾

Samevattend kan gesê word dat die Geneefse Kerkorde van 1561, die Franse Kerkorde van 1565 en in 'n mindere mate die Londense kerkorde van a Lasco die belangrikste voedingsbronne van die Weselse Acta en die Nederlandse kerkordes was.

Na die konvent van Wezel in 1568 volg daar 'n reeks nasionale sinodes wat die kerkregtelike ontwikkeling verder voer.

In 1571 word 'n nasionale sinode te Emden gehou, gevolg deur die provinsiale sinode in dieselfde stad in 1578 en die sinode van Middelburg in 1581. In 1586 is die Leicester-sinode te 's Gravenhage gehou en hier is 'n kerkorde van 79 artikels opgestel wat later as basis sou dien vir die Dordtse Kerkorde van 1619.

Die sinode van Dordrecht 1618-1619, opgeroep om die probleme rondom die Remonstrante te besleg, het na die veroordeling van die Remonstrante, die „Vyf artikels teen die Remonstrante,” die Confessio Belgica en die Heidelbergse Kategismus verhef tot die „drie formulieren van enigheid” die belydenisskrifte van die hervormde kerk in Nederland.¹³⁾ Nadat die buitelandse teoloë vertrek het, het die sinode Meimaand 1619 die Haagse Kerkorde van 1586 deeglik hersien en die Dordtse Kerkorde opgestel.¹⁴⁾ Die Sinode moes walgooi teen die Independentisme uit Engeland wat teen die tyd reeds vinnig versprei het. Die Independentisme het nie die plaaslike kerk (of gemeente) as uitgangspunt geneem nie maar die kongregasie, 'n groep gelowiges wat willekeurig saamkom en 'n „gemeente” vorm. Die onderskeid tussen die lerende en regerende ouderling is so te sê vernietig. Die kerkregering berus by die hele kongregasie en nie by die amptelike vergaderinge nie, en verder is die sinode sonder bindende gesag en slegs 'n konferensie wat advies kan gee aan die soewereine kongregasie.¹⁵⁾

Die Dordtse Sinode moes teenoor die Independentiste die grondbeginsels van die presbiteriaal-sinodale kerkregering suiver formuleer en vaslê. Op leerstellige vlak het die sinode die Remonstrante afgewys en op kerkregtelike vlak die Independentiste.

Met die Dordtse Kerkorde van 1619 het daar in 'n mate konsolidasie van die kerkreg in Nederland gekom. Die ontwikkeling wat plaasgevind het sedert Wesel 1568 en deur die sinodale vergaderings gedra is, het met Dordrecht 1619 tot 'n einde gekom

¹²⁾ Th. L. Haitjema, a.w., bl. 19-21

¹³⁾ H. Berkhof, *Geschiedenis der Kerk*, Nijkerk 1955, bl. 223.

¹⁴⁾ Th. L. Haitjema, a.w. bl. 26.

¹⁵⁾ Th. L. Haitjema, a.w. bl. 27

Die Dordtse sinode, 1618-1619, vorm op leerstellige en kerkregtelike gebied die afsluiting van die Calvinistiese hervorming in Nederland. ¹⁶⁾

(b) DIE INHOUD VAN DIE KERKORDE VAN 1619

Die samestelling van die Dordtse Kerkorde is op 'n paar artikels na dieselfde as die van die Haagse Kerkorde van 1586. Art. 1 stel dat om die goeie orde in die Kerk te handhaaf „de diensten, samenkomsten, opzicht der leer, sakramente en ceremoniën en christelike straf” nodig is. Na hierdie inleiding en kort samevatting van die Kerkorde volg art. 2-28 wat die kerklike dienste reël nl. die dienaars van die Woord, die doktor, die ouderling en diaken. Art. 29-52 handel oor die kerklike vergaderinge nl. die kerkraad, die klassikale vergadering, die partikuliere of provinsiale sinode en die nasionale sinode. Art. 53-70 bevat die reëlings t.o.v. die leer, sakramente en seremonies, en art. 71-81 behandel die kerklike tug. Art. 82-86 bevat 'n aantal algemene reëls.

Dit is uiters belangrik om die noue verbondenheid van kerkorde en belydenis raak te sien by die behandeling van die Dordtse Kerkorde. Wat die kerk glo en bely op grond van die Bybel moet presies strook met die praktyk wat die kerkorde in die lewe roep. Daarom is dit vanselfsprekend dat die beginsels wat in art. 27-32 van die Confessio Belgica neergelê word i.v.m. die kerk, die regering van die kerk, die dienste en die tug weer teruggevind sal word in die kerkorde as belydenis wat uitgelewe word. Art. 29 van die belydenis sê die ware kerk laat hom ken deurdat die Woord van God daar suiwer verkondig word, die sakramente bedien word soos Christus dit ingestel het en die tug gebruik word. Die gedrag van die gelowiges word bepaal deur die Woord van God en Jesus Christus word erken as enigste Hoof van die kerk. „Ons glo dat hierdie ware kerk geregeer moet word volgens die geestelike regering wat onse Here ons geleer het in sy Woord,” (Art. 30). Die bedienaars van die Woord, ouderlinge en diakens moet op 'n wettige wyse volgens voorskrif van die Bybel tot hulle dienste verkies word. Om die kerk in stand te hou is daar sekere ordonansies nodig maar daar mag nie afgewyk word van wat Christus verordineer het nie. Die Woord van God sê self hoe God gedien moet word en hoe die kerk in eenheid en eendrag in gehoorsaamheid aan die Heer moet lewe. Om hierdie goeie orde te bewaar is die „ekskommuniksie of die ban en alles wat daarmee saamhang, toegepas volgens die Woord van God”

¹⁶⁾ L. S. Kruger en andere. **Handleiding by die Kerkorde**, Potchefstroom 1966, bl. 3d.

nodig. (Art. 32). Waar die belydenis hierdie sake so onomwonde stel, kan ons dit ook sondermeer aanvaar dat wat betref die prediking, waarvolgens die ware kerk onderskei word, en die dienste wat dit bedien, die Dordtse vadere hulle ontoegeeflik streng sal hou by die Bybelse voorskrifte. Die beginsel is en bly „sola scriptura”.

In die gedeelte wat handel oor die dienste, word heel aan die begin gesê: „Het zal niemand, alhoewel hij een doktor, ouderling of diaken is, geoorloofd zijn de dienst des Woords en der sakramenten te betreden, zonder wettelijk daartoe beroepen te zijn”. (Art. III) Niemand mag daarom preek en sakramente bedien behalwe die predikant wat deur die gemeente beroep is, in die gemeente bevestig is en staan onder die toesig van die kerkraad nie. Slegs die gemeente is bevoeg om ’n predikant te beroep en geen ander vergadering nie. Dit is volgens die Dordtse Kerkorde nie moontlik dat iemand predikant kan wees sonder om in ’n gemeente te staan en deur ’n gemeente beroep te wees nie, netso kan iemand nie ouderling of diaken wees sonder om dit in ’n gemeente te wees nie. Die „swewende” amp wat nie aan ’n gemeente gebonde is nie, ken die Dordtse Kerkorde nie. Art. 7 bepaal dan ook uitdruklik dat „Niemand zal tot de dienst des Woords beroepen worden, zonder zich in een zekere plaats te stellen, tenware dat hij gezonden worde om hier of daar te prediken inde gemeente onder het kruis, of anderzins om kerken te vergaderen.” So het die vadere die Bybel en die belydenis ¹⁷⁾ verstaan. ’n Bedienaar van die Woord word geroep om sy diens te verrig en ’n gemeente te versamel op ’n sekere plek. Sodoende word die dwaalleer bestaansreg ontnem en die ontheiliging van die sakramente bekamp.

Die predikant word beroep deur die kerkraad en die diakens. Die kerkraad bestaan uit die dienaars van die Woord en die ouderlinge terwyl die diakens heeltetal uitgesluit is van die kerkregering behalwe” het getal van de ouderlingen zeer klein is, zullen de diakenen mede tot de Kerkeraad mogen genomen worden,” maar dan as hulp-ouderlinge. (Art. 37 en 38). Die diakens vergader net saam met die kerkraad om te beroep en by die losmaking van ’n predikant. Die diakens se diens is om die liefdegawes te ontvang en te versamel en dit uit te deel en om diegene wat in benoudheid verkeer te besoek en te vertroos.

Die doktor of professor in die teologie se taak is om die Heilige Skrif uit te lê” . . . en de zuivere leer tegen te ketterijen en dolingen voor te staan.” (Art. 18). Die omlýning van die dok-

¹⁷⁾ Confessio Belgica art. 31.

torsamp is vaag en onseker en het inderdaad later vele probleme opgelewer vanweë allerlei omstandighede.

Die ampsbeskouing wat die Kerkorde veronderstel is die van die calvinistiese protestantisme. Jesus Christus moet alle gesag en leiding in Sy Kerk behou en dit d.m.v. Sy Woord uitoefen. Dit het die Heer van die Kerk behaag om terwyl Hy nie sigbaar teenwoordig is nie mense te roep deur wie se mond en hand Hy Sy werk volbring sonder om Sy eer of reg aan hulle oor te dra.¹⁸⁾ D.m.v. hiedie mense bring Hy die uitverkorenes tot die waarheid van God en die geloof in Jesus Christus en bewaar hulle so. Daarvoor het Christus die vier dienste nodig geag en ingestel sodat die orde in die Kerk bewaar kan bly.¹⁹⁾ Hierdie „dienst der mense van welke God gebruik maakt by het besturen der Kerk is de voornaamste zenuw, waardoor de gelovigen in èen lichaam verbonden zijn . . . en dat de Kerk op geen andere wijze ongedeerd bewaard kan worden, dan wanneer ze gesteund wordt door deze hulpmiddelen, in welke het de Here behaagd heeft de zaligheid te leggen.²⁰⁾ God bekleed die dienaars met mag en gesag en dit alleen sodat hulle vir Christus Sy gesag kan bewaar „ . . . dat niet anders ongeschonden kan blijven dan wanneer Hem gelaten wordt wat Hy van de Vader ontvangen heeft, namelijk dat Hy de enige Meester der Kerk sij”²¹⁾ Hierdie gesag en waardigheid word in sy geheel eintlik nie aan die mens self gegee nie maar aan die diens waarin hy geroep is, aan die Woord wat hy bedien.²²⁾ Die dienste moet hulle mag uitoefen in Naam van Christus en deur Sy Woord. Hierdie mag is daarom nie onbegrens nie maar onderworpe aan Gods Woord en daarin as het ware ingesluit.²³⁾ God skenk so 'n hoë mag aan mense sodat hulle deur die Woord van God almal aan Christus kan onderwerp en die duiwel tot skande bring.²⁴⁾

In die gemeente word die evangelie verkondig, die sakramente bedien en die tug geoefen. Dit is uit die voorafgaande duidelik waarom die Dordtse vadere hulle so streng aan die Woord van God hou. Jesus Christus regeer Sy kerk en oefen Sy gesag uit deur middel van Sy Woord en die dienste as organe van Christus kan alleen wat aan Christus toekom ongeskonde bewaar indien hulle hulle hou aan Sy Woord. Hier is nie plek vir menslike vindingrykheid nie. En hoe anders kan die uitverkorenes

¹⁸⁾ Institusie IV, 3, 1.

¹⁹⁾ Institusie IV, 3, 1.

²⁰⁾ Institusie IV, 3, 2.

²¹⁾ Institusie IV, 8, 1.

²²⁾ Institusie IV, 8, 2.

²³⁾ Institusie IV, 8, 4.

²⁴⁾ Institusie IV, 8, 9.

gevangene geneem word vir Christus as deur Sy Woord? Die predikant, ouderling en diaken kan ook nie los van 'n gemeente staan nie maar alleen in die gemeente waar die Woord verkondig word.

Die tweede hoofstuk van die Kerkorde, art. 29-52, handel oor die vergaderinge wat die Kerk nodig ag om die goeie orde te bewaar. In die Nuwe Testament is daar nie 'n uitdruklike bevel om meerdere of breëre vergaderinge te hou nie. Elke gemeente of kerk is op sigself 'n „ecclesia completa” wat met reg die naam en gesag van die kerk besit. En tog is elke gemeente slegs 'n „ecclesia particularis”, 'n deel van die groter geheel, 'n plaaslike openbaring van die liggaam van Christus. ²⁵⁾ Hierdie gemeentes is aanmekeer gebind in Christus. Hulle is almal ingelyf in die liggaam van Jesus Christus deur Gods genade. ²⁶⁾ Gelei deur Gods Woord en God die Heilige Gees soek hulle almal saligheid in Jesus Christus en glo in die enige God, Vader, Seun en Heilige Gees. Die Bybel gee dan ook 'n duidelike getuigenis van gemeentes wat saam beraadslaag en besluit het oor probleme en geskille. ²⁶⁾ Calvyn sê dat indien daar in die kerk 'n geskil ontstaan oor 'n leerstuk is dit gewens en is daar ook geen beter en sekerder geneesmiddel as dat 'n sinode byeenkom en gesamentlik die betwiste leerstuk ondersoek nie. Na grondige verantwoording moet uitspraak gelewer word op grond van Gods Woord, sodat die vertwyfeling by die gelowiges kan verdwyn en die goddeloses en eergieriges tot swye gebring kan word. ²⁷⁾ Die vergaderinge kom byeen met die verstandhouding dat dit „ . . . de recht van Christus (is), dat Hy voorzitter is van alle conciliën en geen mens in die waardigheid tot metgezel heeft. En ik zeg, dat Hy eerst dan voorzitter is, wanneer Hy de ganze vergadering door zijn Woord en Geest bestuurd.” ²⁸⁾

Die Dortse Kerkorde ken geen rangorde van kerklike vergaderinge nie. Daar is alleen 'n verskil in bevoegheid tussen die vergaderinge. In die vergaderinge kom die dienste byeen om, gelei deur die Gees en Woord van God, besluite te neem oor sake waartoe hulle bevoeg is. ²⁹⁾ Die besluite van die meerdere vergaderinge dra nie gesag omdat hulle deur 'n hoër vergadering geneem is nie maar omdat hulle deur die dienaars van Christus op grond van Sy Woord geneem is. Deur hulle mond spreek

²⁵⁾ Institusie IV, 1, 9.

²⁶⁾ Insitusie IV, 3, 2.

²⁶⁾ A. J. Bronkhorst, *Schrift en Kerkorde*, Den Haag 1947, bl. 125-135.

²⁷⁾ Insitusie IV, 9, 13.

²⁸⁾ Insitusie IV, 9, 1.

²⁹⁾ Institusie IV, 9, 8 vv, sien ook Johannes Jansen, *Korte verklaring van de Kerkorde*, Kampen 1952, bl. 144-145 en 168.

Christus tot Sy kerk.³⁰⁾ Die dienste kom dan ook nie in die meerdere vergaderinge byeen slegs as afgevaardigdes nie maar as ampsdraers (functiones), gebonde aan Christus en Sy Woord, maar ook gebonde aan 'n gemeente.³²⁾ Besluite wat so geneem is kan en sal nie verwoestend en afbrekend op die gemeentes inwerk nie maar opbouend en ordenend. Indien die meerdere vergaderinge as afgevaardigdes van gemeentes besluite moet neem op grond van instruksies van die gemeentes beteken dit dat Christus nie meer die vergaderinge lei alleen deur Sy Woord en Gees soos Hy dit wil nie.³³⁾

Die voorsitter en ander wat verkies word om leiding te gee en sekere werk te doen is voorgangers onder gelykes om die goeie orde te bewaar en met die vergadering verval hulle pligte.³⁴⁾

Die vier kerklike vergaderinge, naamlik kerkraad, classis, partikuliere sinode en nasionale sinode, moet hulle streng hou aan hulle bevoegdheid en mag hulle nie besig hou met sake wat in 'n mindere vergadering afgehandel moes gewees het nie of wat tot die bevoegdheid van 'n meerdere vergadering behoort nie.³⁵⁾ Besluite van 'n vergadering is bindend mits hulle nie stry teen die Bybel en in botsing is met vorige besluite nie.³⁶⁾ Die gesagstruktuur van die Dordtse Kerkorde skakel enige hiërargie of oorheersing uit. „Hetzelfde zeggen heeft de classe over de kerkraad, hetwelk de Partikuliere Synode heeft over de classe en de Generale over de Partikuliere.”³⁷⁾ Die amptelike gesag van die meerdere vergaderinge oor die mindere is so verstaan, in die woorde van Voetius, „dat de macht der synode meer is dan en uitgaat boven de macht van de kerkeraad, te weten voor wat betreft de zaken, welke tot de competentie der synode behoren.”³⁸⁾

Die kerkraad vergader weekliks om sy sake af te handel en so ook die diakens.³⁹⁾ Elke kerkraad stuur 'n predikant en ouderling na die kwartaallikse classisvergadering wat gemiddeld tien gemeentes omvat het. Elke classis stuur weer twee predikante en twee ouderlinge na die jaarlikse partikuliere sinode, en

³⁰⁾ Institusie IV, 33.

³¹⁾ Institusie IV, 9, 9.

³²⁾ A. J. Bronkhorst, a.w. bl. 261.

³³⁾ Institusie IV, 1, 1.

³⁴⁾ Johannes Jansen, a.w. bl. 164.

³⁵⁾ Art. 30 van die Kerkorde.

³⁶⁾ Art. 31 van die Kerkorde.

³⁷⁾ Art. 36 van die Kerkorde.

³⁸⁾ Johannes Jansen, a.w., bl. 167.

³⁹⁾ Art. 37 en 40 van die Kerkorde.

dié stuur weer twee predikante en twee ouderlinge na die nasionale sinode wat elke drie jaar sit met 'n ledetal van om en by 60. Diegene wat nie gestuur was na die meerdere vergaderinge nie, kon die sittings bywoon maar nie stem nie. Dit is opvallend hoe klein die ledetal van die meerdere vergaderinge is omdat trapsgewyse afgevaardig word.

Die derde hoofstuk van die Kerkorde, art. 53-70, handel oor die leer, die sakramente en ander seremonies.

Die laaste hoofstuk, art. 71-81, reël die kerklike tug, Calvyn het slegs die suiwere bediening van Woord en sakramente gesien as merktekens van die ware kerk, maar hy beskou die tug as onmisbaar by die instandhouding van die kerk. Die Confessio Belgica noem die kerklike tug as 'n merkteken van die ware kerk.⁴⁰⁾ Vir die Dordtse Kerkorde druk die gebruik van die tug daarom een van die merktekens van die ware kerk van Christus uit. Die „Kerkelijke Censure” is noodsaaklik „om den sondaar met de Kercke en de synen naesten te versoenen, ende de erghernisse uyt de Gemeente Christi wegh te nemen.”⁴¹⁾ Die mag om regspraak te lewer ontvang die kerk ter harte geneem word, want die Here beloof self „dat zulk een oordeel der gelovigen niets anders is dan een afkondiging van zijn eigen uitspraak, en dat in de hemelen voor geldig gehouden wordt, wat zij op de aarde gedaan hebben. Want zij hebben het Woord Gods, om daardoor hen, die zich bekeren, weer in genade aan te nemen.”⁴²⁾ Die gebruik van die tug moet die ergebnisse uit die lewe van die kerk verwyder, en dit is noodsaaklik om daarmee te volhard want daarsonder kan die kerk nooit wees nie.⁴³⁾ Die tug is noodsaaklik want „ . . . evenals de zaligmakende leer van Christus de ziel der Kerk is, vormt de tucht in de Kerk de zenuwen door welke het geshiedt, dat de leden des lichaams, ieder op zijn plaats met elkander verbonden zijn.”⁴⁴⁾ Die geestelike regspraak van die kerk „die naar Gods Woord de zonden straft, is het beste middel tot gezondheid, het beste fundament der orde en die beste band der eenheid.”⁴⁵⁾ Op hierdie wyse moet die kerk sorg dat ten eerste dié wat 'n goddelose en skandelijke lewe lei nie tot smaad van God in Sy gemeente sit nie, dat die heilige naam van die kerk nie met skande gebrandmerk word nie en die sakramente nie onheilig word nie. Ten tweede dat die gelowiges

⁴⁰⁾ Art. 29.

⁴¹⁾ Art. 71 van die Kerkorde.

⁴²⁾ Institusie IV, 11, 2.

⁴³⁾ Institusie IV, 11, 4 en 5.

⁴⁴⁾ Institusie IV, 12, 1.

⁴⁵⁾ Institusie IV, 12, 1.

⁴⁶⁾ Institusie IV, 12, 5.

nie deur voortdurende omgang met die goddeloses ook mottertyd gaan swig voor die sonde nie en ten derde dat die goddeloses uit skaamte berou kry oor hulle skandelikheid en tot inkeer kom.⁴⁷⁾ In hierdie handeling moet Christus deur Sy Woord oordeel en leiding gee.⁴⁸⁾

Die classis moet die gemeente eers van advies bedien alvorens iemand uit die gemeente verban word.⁴⁹⁾ Wanneer berou wel kom na die afsnyding, moet die boeteling weer ná openbare belydenis opgenoem word.

Dienaars van die Woord, ouderlinge en diakens wat hulle aan wangedrag skuldig maak moet geskors en, indien nodig, afgesit word. Ouderlinge en diakens word deur die kerkraad, bygestaan deur 'n naburige kerkraad, afgesit, maar predikante kan deur hulle alleen geskors word en indien nodig deur die classis afgesit word. Hierdie bepaling probeer om partydigheid sover moontlik uit te skakel deur nog 'n kerkraad en die classis te betrek by die tugoefening oor die ampsdraers.

Die tug moet soos die kerkorde dit wil 'n vermanende karakter dra. Die kerk bly vermaan en oproep, bly die vergewing van sondes verkondig deur alles heen. Die ergerlikes moet met die Woord van God tot berou en boetvaardigheid gebring word en nie met dreigemente en strawwe verskrik word nie.

Art. 82-86 van die Kerkorde stel 'n aantal algemene beginsels waarvan art. 84 belangrik is: „Geen Kerk zal over andere kerken, geen dienaar over andere dienaren, geen ouderling of diaken over andere ouderlingen of diakenen enige heershappy voeren.”

⁴⁸⁾ Institusie IV, 12, 7

⁴⁹⁾ Art. 77 van die Kerkorde.